

ÄRISALADUSE JUHIS

Konkurentsiamet töötleb igapäevaselt ettevõtjate ärisaladuseks olevat teavet ning tagab selle kaitse. Kuigi Konkurentsiamet hindab dokumendis ärisaladuse olemasolu juhtumipõhiselt, esineb siiski hulk tüüpilisi küsimusi, millega tutvumisest ärisaladuse valdajal võib ametiga asju ajades kasu olla.

Juhise avaldamise eesmärk on tagada põhjendatud ja ühetaoline halduspraktika ning ettevõtjate jaoks suurema selguse loomise teel vältida tarbetuid vaidlusi. Juhises toodu ei välista praktikas põhjendatud erandite tegemist, lähtudes isikute võrdse kohtlemise ja proportsionaalsuse põhimõtetest.

1. Mis on ja mis ei ole ärisaladus

Ärisaladus on ettevõtja konkurentsieelis. Ärisaladuseks on eelkõige kaubanduslikku või tehnilist laadi teave, mis ei ole avalikult kättesaadav ja mida ettevõtja hoiab salajas, sest selle teabe teistele isikutele õigustamata teatavaks saamine kahjustab ettevõtja ärihuve.

1.1. Ärisaladuse tunnused

Ärisaladuse määratlemisel lähtutakse [ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse](#) § 5 lõikest 2.¹

Ärisaladus on teave, mis vastab järgmistele tingimustele:

- ei ole kogumis või üksikosade täpses paigutuses ja kokkupanus üldteada või kergesti kättesaadav (valdkonna inimeste jaoks);
- ja sellel teabel on kaubanduslik väärtus salajasuse tõttu;
- ja seda teavet seaduslikult valdav isik on asjaoludest lähtuvalt võtnud vajalikke meetmeid, et hoida seda salajas.

Ärisaladuseks võib olla tehnilist laadi teave, mis puudutab oskusteavet (näiteks toote valmistamiseks rakendatavad töövõtted), kasutatav tarkvara, toodete retseptid või keemilised

¹ Alates 17.12.2018 on ärisaladuse definitsiooni sisaldanud konkurentsiseaduse § 63 lg 1 kehtetu.

koostisosad, tootmissaladuste ja -protsesside kirjeldused jms. Samuti loetakse ärisaladuseks kaubanduslikku laadi teavet, nagu teave kulude hindamise meetodika, tarneallikate, ostu-müügi mahtude, turuosade, klientide ja edasimüüjate, turundusplaanide, kulu- ja hinnastruktuuride ning müügistrateegia kohta. Ka finantsalane teave võib olla ärisaladuseks, eelkõige puudutab see finantsarvestuslikke andmed, mis ei tulene majandusaasta aruandest, näiteks konkreetse ettevõtte käitamisega seotud finantsandmed, vabade rahaliste vahendite hulk teatud ajahetkel, teatavatel juhtudel ka krediitdireitingud jms. Konkurentsiameti praktikas on ärisaladuseks loetud ka näiteks ettevõtja ostu-müügimahtu ja kauba lepingulise hinna arvestamise meetodikat, mis ei põhinenud üksnes kuludel. Samuti on ärisaladuseks kauba omahinna kujunemise alusandmed, keskmine püsikulu ja muutuvkulu, sest võimaldab konkurendil kalkuleerida oma minimaalse kulu, millega konkurents peale jääda. Regulaatori ülesandeid täites on Konkurentsiamet lugenud ärisaladuseks näiteks teabe ettevõtja reguleeritud varade hulga suurenemise ja investeringute jaotuse kohta.

1.2. Ärisaladust välistavad asjaolud

Avalikkus. Tavapärane äritegevus, millega puutuvad kokku samal tegevusalal tegutsevad ettevõtjad, ei kuulu ärisaladuse kaitse alla. Ärisaladuseks ei liigitu üldiselt teadaolevad ega avalikest andmetest tuletatavad asjaolud, samuti erinevatest registritest ja avalikest andmekogudest kättesaadavad andmed. Näiteks ei saa majandusaasta aruandes avaldatud andmeid lugeda ärisaladuseks. Samas avalike andmete täpsem jaotus võib ettevõtja ärisaladust siiski kahjustada.²

Teabe avalikustamisega ei saa alati samastada andmeleket või kinnitamata väiteid. Seega igasugune avalikuks tulek ei kõrvalda veel ärisaladuse kaitset.

Avalik teave ei ole ärisaladus ka juhul, kui see on jäetud avaldamata, kuid kuulub avaldamisele.³ Nii näiteks kuuluvad avaliku teabe seaduse 28 lõike 1 punkti 21 järgi avalikustamisele andmed sellise vara ja eelarveraha kasutamise kohta, mille riik või kohaliku omavalitsuse üksus on andnud üle riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutatud või nende osalusega eraõiguslikele juriidilistele isikutele. AvTS § 28 lg 1 punkti 26 järgi tuleb avalikustada andmed kaubaturul valitsevas seisundis olevate, eri- või ainuõigust või loomulikku monopoli omavate äriühingute hinnakujunduse kohta.

Seadus välistab veel teatud teabe varjamise, nii ei ole ärisaladus teave koondumise enda, koondumiste osaliste ja nendega samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate kohta (KonkS § 26 lg 10).

² [Näiteks juhul](#), kui ettevõtja kulud on erinevate põhivarade lõikes üksikasjalikult lahti kirjutatud, nii et neist saab järeldada teatud seadmetele tehtavaid kulutusi või nende seisukorda.

³ Ebaausa konkurentsi takistamise ja ärisaladuse kaitse seaduse [eelnõu 678 SE](#) esimese lugemise seletuskirjast nähtuvalt ei ole ärisaladuse määratlus avaliku teabe suhtes muutunud. Juhul kui mõni muu kehtiv seadus määrab teabe avalikuks, tuleb seda käsitleda erinormina eelnõukohases seaduses toodud ärisaladuse normide suhtes.

Äritegevusega seotud väärtuse puudumine. Ärisaladuse kaitse laieneb ettevõtja äritegevuses kasutatavale (äriiselt olulisele) teabele.

Teabe äriiseline olulisus muutub ajas. Teave võib olla pikaajalise ja strateegilise väärtusega (nt toote keemiline koostis) või ainult lühiajalise väärtusega (uue toote nimi ja turule toomise täpne aeg) ning aastatetagune ärisaladus võib olla tänaseks üldteada või kasutu info. Enamasti ei ole üle 5 aasta tagune teave enam asjakohane (nt vanad andmed turuosade kohta), nii et seda saaks märkida ärisaladuseks.⁴ Samuti ei loeta enamasti ärisaladuseks kehtetuid lepingutingimusi.

Kaitsemeetmete rakendamata jätmise korral ei ole teave käsitletav ärisaladusena. Seega ei piisa, et teabe saladusse jäämine on ettevõtja jaoks kasulik, kui ta ise seda ei kaitse.

1.3. Teave, millele ärisaladuse kaitse ei laiene

Konkurentsiamet ei loe⁵ üldjuhul ärisaladuseks alljärgnevat teavet.

- Teise ettevõtja andmeid, mis ei vasta ärisaladuse tunnustele. Mistahes teave ei muutu ärisaladuseks pelgalt seetõttu, et ettevõtjad on omavahel kokku leppinud seda kolmandatele isikutele mitte avaldada (vt ka p 2 esimest lõiku allpool).
- Hinnangut, mida soovitakse varjata. Ärisaladus eeldab olemuselt faktilist laadi andmete olemasolu. Konkurentsiameti või kolmanda isiku hinnang (sh ettevõtja turuosa või valitseva mõju olemasolu kohta) ei ole ärisaladus olenemata sellest, kas selle avaldamine võiks ettevõtjat kahjustada. Konkurentsiameti otsus, millest on faktilist laadi ärisaladust sisaldav teave välja jäetud, kuulub avalikustamisele.
- Turgu valitseva seisundi olemasolu. Hoolimata võimalikest vaieldavustest turgu valitseva seisundi määratlemisel, ei ole ka sellekohane Konkurentsiameti hinnang ärisaladus. Ärisaladust võivad sisaldada alusandmed, mille põhjal on hinnatud ettevõtja seisundit kaubaturul.
- Teavet selle kohta, et Konkurentsiamet on alustanud ettevõtja tegevuse uurimiseks järelevalvemenetluse.
- Teavet teise ettevõtja tegevuse kohta esitatud kaebuse kohta. Ärisaladuse kaitsest tuleb eristada olukorda, kus amet otsustab KonkS § 63¹ lg 3 alusel taotleja soovil tema isikut varjata.
- Seadusevastaseid lepingutingimusi vms teavet, mille salastusväärtus seisneb üksnes selles, et varjata konkurentsialast rikkumist.

⁴ Vt Euroopa Kohtu 28.01.2015 otsus [asjas T-341/12 Evonik Degussa GmbH vs Euroopa Komisjon](#), p-d 84-86.

⁵ Loetelu on näitlik ja tugineb praktikas esinenud vaidlustele. Toodud välistused ei ole eranditult.

Seega erinevalt levinud arusaamast ei ole ärisaladus igasugune teave, mille avalikuks tulek võiks kahjustada ettevõtja mainet äripartnerite või klientide silmis.

2. Ärisaladuse kaitse Konkurentsiametis

Konkurentsiametile esitatavas dokumendis palub amet ettevõtjal selgelt ära märkida konkreetset andmed, mida ta loeb oma ärisaladuseks. Juhime tähelepanu, et ärisaladuseks olev teave peab üldjuhul puudutama ettevõtja enda äritegevust ning üksnes põhjendatud juhtudel tulenevalt lepingulisest konfidentsiaalsuskohustusest võib märkida ka andmed, mis võivad olla kolmanda isiku ärisaladuseks, kuid mille avaldamisest peab ettevõtja hoiduma. Konkurentsiameti nõudel peab ettevõtja põhjendama teabe määramist ärisaladuseks. Konkurentsiameti otsusest ja muust avalikustamisele kuuluvast dokumendist jäetakse ärisaladused välja. Näide: [Konkurentsiameti teade](#), kus väljajäetud ärisaladused on tähistatud nurksulgudega.

Konkurentsiameti ametnikel on ärisaladuse hoidmise kohustus.⁶ Ilma ettevõtja nõusolekuta ei tohi ärisaladusi teistele isikutele avaldada ega avalikustada. Erandiks on ärisaladuse avaldamine ja kasutamine konkurentsialase süüteo toimepanemise, Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 101 ja 102 või konkurentsiseaduse rikkumise tõendamiseks. Konkurentsiameti ametnik võib esitada ärisaladust sisaldavad dokumendid üksnes kohtule kriminaal-, tsiviil- või haldusasja või väärteo arutamise ettevalmistamiseks, arutamiseks ja kohtulahendi tegemiseks.

3. Kuidas märkida ärisaladust

Konkurentsiameti palvel või omal algatusel ärisaladust märkides tuleks üldjuhul lähtuda järgnevast:

- Looge dokumendist eraldi fail ja märkige selles täpselt ära ärisaladust sisaldava(d) teksti osa(d). Märkige üksnes nii palju kui vajalik ja nii vähe kui võimalik. Mõelge läbi, kas üks või teine teksti osa sisaldab ikkagi ärisaladust või mitte.
- Põhjendage ärisaladust iga märke puhul eraldi:
 - kuidas vastab see ärisaladuse tunnustele?
 - millist kahju tekitab selle teabe avaldamine Teile kui ettevõtjale?

Põhjendused võib esitada eraldi tabelina või ka faili sees (nt Wordi dokumendis märkustena).

- Tagamaks andmeturvet ärisaladuse edastamisel Konkurentsiametile, taotlege vajadusel kaasabi dokumendi krüpteerimiseks.

⁶ Samuti on asutusesiseseks tunnustatud teabe, sh ettevõtja ärisaladuse kaitse kohustus Konkurentsiameti lepingulistel töötajatel.

- Olge valmis ärisaladusevaba kokkuvõtte esitamiseks dokumendist. See on dokumendi puhas versioon, milles väljajäetud ärisaladused on vajadusel asendatud selgitava tekstiga selle kohta, mis on välja jäetud. Kui jätate välja numbreid nt turuosade kohta, asendage need vahemikega (vt p 3.1 allpool).
- Jälgige, et selgitav tekst väljajäetud ärisaladuste kohta sisaldaks üksnes sellist teavet, mida menetlusosalised võivad näha.

Juhime tähelepanu, et dokumendis ärisaladuse märkimine tähendab asjakohase teabe katmist, mitte teksti toimetamist või täiendamist lausetega, mida seal varasemalt ei ole.

On oluline silmas pidada, et ettevõtjasiseselt kasutatavad templid ja märked „konfidentsiaalne“ vms, ei asenda ärisaladuse märkimist käesolevas juhises ettenähtud korras. Konkurentsiamet käsitleb ärisaladusena ettenähtud korras märgitud teavet, millega Konkurentsiamet on nõustunud.

3.1. Ärisaladuste väljajätmise vahemikud

- Turuosad, mis on märgitud ärisaladustena, muudetakse avalikustatavas dokumendiversioonis üldjuhul vahemikeks. Nii tuleks teha ka teiste numbriliste näitajatega, mille suurusjärgu avaldamata jätmise raskendaks dokumendist arusaamist.
- Turuosade vahemikud esitatakse ümardatult viiele või kümnele protsendile, järgnevalt:

vahemikus 0 kuni 4,99%	[0-5]%
vahemikus 5 kuni 9,99%	[5-10]%
vahemikus 10 kuni 19,99%	[10-20]%
vahemikus 20 kuni 29,99%	[20-30]%
vahemikus 30 kuni 39,99%	[30-40]%
vahemikus 40 kuni 49,99%	[40-50]%
vahemikus 50 kuni 59,99%	[50-60]%
vahemikus 60 kuni 69,99%	[60-70]%
vahemikus 70 kuni 79,99%	[70-80]%
vahemikus 80 kuni 89,99%	[80-90]%
vahemikus 90 kuni 100%	[90-100]%